

ברכת

סימן לד - שיחה
בצל - א-ל

מאיר רסא

דרגה, שכדי להגיע לארון אל הקודש פנימה - להלכה למשה מסיני, יש לצעוד בהדרגה דרך המשכן וה"צל".

משום כך לא הבין משה רבנו את תורת רבי עקיבא, שהיא תולדת החטא, החושך והגלות, וחלשה דעתו. ^{אוצר החכמה}

עד שהגיע רבי עקיבא להלכה למשה מסיני, ונתיישבה דעתו.

אמר משה רבנו, "רבש"ע יש לך אדם כזה, ואתה נותן תורה על ידי". ^{אוצר החכמה}

אנשי"ח 1234567

פירוש, כשם שלא הבין משה את תורתו של בצלאל, שהקדים את המשכן לארון, כיון שתורת משה היתה ללא פגימת חטא העגל, לעומת תורת בצלאל, שהיתה לאחר פגימת חטא העגל. כך, לא הבין משה את תורת רבי עקיבא, שהיתה גם היא תורה של אחר פגימת חטא העגל. ^{אוצר החכמה}

וכשם שעם ישראל זקוק אחר החטא לבניית המשכן ע"י בצלאל, כך זקוק עם ישראל לאחר החטא לתורת רבי עקיבא - לקשייו וליסוריו, כדי לקנות את התורה הקדושה. ומדוע תתן את התורה על ידי.

ומכאן, כדי להשיג השגה אמיתית בתורה, יש להרבות בתפילה ותחינה שה' יגלה עינינו להיות ניזונים מאורו.

אין להבהל מהחושך ומהסתר הפנים.

החושך והסתר הפנים הינם אבן היסוד להכנס לאור התורה. ^{אוצר החכמה}

מי שזוכה להשיג השגה אמיתית בתורה, חש הוא, שאין דבר יקר בעולם לבד התורה.

מבין הוא שכל מה שנברא העולם הוא רק כדי לזכות להכנס ללמוד תורה.

רק אדם זה, החש בערכה של תורה, היודע ליקרה, שומר ומצניע את השגותיו פנימה.

1

הצניעות - היא ההפנמה

במסכת ברכות (נח ע"א) מובא מעשה על רב ששת שהיה מגדולי האמוראים, סגי נהור היה. והנה, נתפרסמה ידיעה שהמלך אמור לבקר בעיר.

רסב ברכת

פרשת פקודי

מאיר

ביום המיועד יצאו כל בני העיר כדי להקביל פניו של המלך, ורב ששת בתוכם.
 פגש בו מין אחד, מין שהיה שונא ת"ח ואהב להציק להם, שמח על ההזדמנות
 להציק לרב ששת, ואמר לו: דרכם של האנשים, שבידם כדים שלימים לצאת אל
 הנהר כדי לשאוב מים, אבל מי, שבידו כלי חרס שבורים מדוע הוא יוצא לנהר,
 הרי אתה אינך רואה, ומה לך ולקבלת פנים זו?
 ענה לו רב ששת המתן ותראה שאדע עוד לפניך אימתי בא המלך.
 לפתע נשמעה תזמורת, אמר אותו מין לרב ששת, עכשיו הגיע המלך.
 ענה לו רב ששת, עדיין לא בא המלך.
 חלף זמן ונשמע קול צחצוח חרבות ושעטת סוסים, שוב פונה אותו מין לרב
 ששת, עכשיו הגיע המלך.
 ענה לו רב ששת, עדיין לא בא המלך.
 לפתע נשתררה דממה כבדה, רב ששת פנה למין ואמר, עכשיו בא המלך.
 נדהם אותו מין ושאל את רב ששת, מנין לך?
 ענה לו רב ששת: מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא.

בספר מלכים א (יט, יא-יג) נאמר על מלכותא דרקיעא, שהקב"ה אמר לאליהו
 הנביא: "צא, ועמדת בהר ה' לפני ה'... והנה, ה' עובר, ורוח גדולה וחזק מפרק
 הרים ומשבר סלעים לפני ה', לא ברוח ה', ואחר הרוח רעש, לא ברעש ה', ואחר
 הרעש אש, לא באש ה', ואחר האש - קול דממה דקה. ויהי כשמוע אליהו, וילט
 פניו באדרתו".

כשנשתררה דממה, הבין אליהו, שעכשיו עוברת על פניו השכינה, וכיסה מיד את
 פניו.

אליהו זכה, למה שכולנו לא מסוגלים - לשמוע, להאזין ולהקשיב לקולה של
 דממה.

אנו חיים כיום בדור רועש, הורגלנו להרבה קולות ורעשים, תקשורת מפותחת,
 רמקול, טייפ, מכוניות, צפירות... קולות אלו מחרישים את אוזנינו מלשמוע "קול
 דממה דקה" - קול שמי שזכה להקשיב לו, זכה להכיר את עצמו. זכה לשמוע
 את נשמתו משוררת "נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'".

אומר רב ששת לאותו מין, מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא. כשם

שבמלכותא דרקיעא המלכות לא באה לידי בטוי, לא ברעש, לא באש, לא ברוח, אלא בקול דממה דקה, כך גם במלכותא דארעא.

כל עוד שמעתי קול ציחצוח חרבות, ידעתי, שלא בא המלך.

רק כשהשתררה, דממה, ידעתי שהמלך מגיע.

דממה היא שפה של מלכות.

לימדונו חז"ל (ש"ר כט, ט): "כשנתן הקב"ה את התורה, צפור לא צווח, עוף, לא פרח, שור לא געה, אופנים לא עפו... אלא העולם שותק ומחריש, ויצא הקול,

אנכי ה' אלקיך".

העולם שותק ומחריש, ומתוך שתיקת עולם ואדם - נשמע קול ה'.

כשיש קולות, רצונות אחרים, אי אפשר לשמוע את קול ה'. רק כאשר האדם

משתיק את כל הקולות - נמצא בדממה, רק אז שומע הוא את קול ה' הבוקע,

מקרבו.

כיום קשה לצייר מהי מלכות, כיון שאין לנו מלכותא דארעא כמו בזמנו של רב ששת.

שמעתי פעם מהגר"ש וולבה שליט"א, שסיפר, שרצה להבין את דברי הגמ'

בברכות "לעולם ישתדל אדם לרוץ... אפילו לקראת מלכי אומות העולם".

הוא סיפר, שבשודיה היו צריכים להופיע חמשת מלכי סקנדינביה, והוא הלך

לראותם, אך ורק כדי לקיים את דברי הגמ'.

ראיתי במכונית המלכותית חמשה אנשים רגילים, בלתי מרשימים, שלולא הרעש,

שעשו מסביבם, לא היה ניכר בהם מאומה. תמהתי על ציווי הגמ', ללכת ולבטל

תורה כדי לראות חמשה אנשים "מהלכי שתיים".

אולם, אחרי שנכנסתי לישיבת מיר, וראיתי את רבנו ירוחם, המשגיח הגדול, שהיה

למראית עין קטן וחלוש בגופו, נרתעתי, ונסוגתי לאחורי מראה למראהו.

רבנו ירוחם מלך על כל תנועה שיצאה ממנו, שלא לדבר שכל מלה שיצאה מפיו

היתה שקולה, כולו אמר, מלכות.

כך גם כותב הגר"ש וולבה בהקדמת ספרו (עלי שור ח"א): "מחבר ספר זה -

בהיותו צעיר לימים, רוח סערה הביאתו לתוך מחיצת האדם הגדול בענקים

אדמו"ר מאור עינינו... אבל לאיש אחר נהפך גם הוא, ומבשרו חזה, מהו טל

התחיה של תורת האדם..."

אז הבנתי - המשך הגר"ש וולבה לספר - את דברי הגמ' בברכות (נח ע"א)

האומרת: "לעולם ישתדל אדם לרוץ... אפילו לקראת מלכי אומות העולם". שהרי - "רבנן איקרו מלכים" ! (גיטין סב ע"א).

אורח 1234567

נוסיף עוד:

המלכות של מלכי סקנדינביה אינה אותה מלכות, שראה רב ששת. ^{אורח 1234567}
אצלם לא היתה ניכרת כלל שליטה עצמית על הדיבור, המחשבה והתנועה, כפי ^{אורח 1234567}
שנראה אצל רבנן.

לא היה ניכר על פניהם שיש להם מלכות פנימית, המופיעה בקול דממה דקה, כפי שהיה אצל רב ששת.

מלכותם ניכרה אך ורק בגלל הרעש של המכונית המלכותית, אשר לפניה רכבו הפרשים ונוסעי האופנועים.

המלכות, שראה רב ששת, היתה מלכות, ששפתה היתה בקול דממה דקה.

אוצר החכמה

כולנו יודעים מנסיון, שצעקה אינה מביעה שליטה במצב, בדרך כלל, הדבר מעיד על אובדן שליטה.

כשאם מתחילה לצעוק בבית לקראת סוף היום, פירוש הדבר, שהיא מאבדת השליטה.

אורח 1234567

מורה טוב אינו מחזיק את כיתתו בשאגות, בצעקות...

מלכות אמיתית מתבטאת, בדרך כלל, בשקט ובדממה.

מספרים על הסבא מסלבודקא, שהיה אומר שיחותיו בקול שקט, כמעט בלחש. שקט זה הביע את מלכותו האצילית על מחשבותיו ודבריו.

והיו השומעים מצטופפים סביבו כדי לקלוט את רחשי שפתותיו.

צריך להבין, כך נראה, כי לא מפני הקול הנמוך הצטופפו סביבו. אדרבא, מפני שרוצים את ההצטופפות הזאת, לכן מדברים בשקט, כדי שיצטופפו...

שומע, זה הרץ לשמוע, המצטופף.

זה שיושב על מקומו, פושט רגליו לצדדין, גם אם הדברים חודרים אל תופי אוזניו, אבל לכלל "שומע" לא בא.

רק דברים היוצאים ממלכות חודרים אל הלב, ומרוממים את השומע.

תחילתה של מלכות, אי תלות באחרים, שליטה עצמית.

החובת הלבבות (שער הפרישות פ"ד) אומר: "הפרוש, צהלתו בפניו, ואכלו בלבו"^{החובת הלבבות}
- יש בו את השליטה והמלכות להצניע, להשתיק, ולכבוש את דאגתו, ולהקרין לסביבתו הארת פנים וצהלה.

נאמר במשלי (כה, ב): "כבוד אלוקים, הסתר דבר". ככל שהדבר פנימי יותר ולא חשוף לאחרים, הרי זה סימן לעצמאות ואי תלותיות, סימן למלכות.
זה שחושף את הכל, עושה זאת בדרך כלל משום שהוא צמא לקבל תגובה, צמא למחמאה, צמא להערכת אחרים, משועבד לחברה ולדעת הקהל - חוסר מלכות.

מי שיש בו מלכות איננו זקוק לרעש, איננו זקוק לפרסומת "כבוד אלוקים, הסתר דבר".

לימדנו חז"ל (מגילה יג ע"ב): "בשכר צניעות שהיתה בה ברחל, זכתה, ויצא ממנה שאול, ובשכר צניעות, שהיה בשאול זכה, ויצאה ממנו אסתר".
עוד לימדנו חז"ל (ב"ר עא, ה): "רחל תפסה פלך שתיקה, ועמדו כל בניה בעלי מסטירין^{אוצר החכמה} [לשון סתר, מתנ"כ]".
צניעותה של רחל התבטאה בכך ששתקה.
שתיקתה התבטאה בשני דברים:

א. השתיקה והצניעה את רצונה להיות אשתו העיקרית של יעקב אבינו, ומסרה את הסימנים המיוחדים לה אך ורק לה מיעקב, כדי שלא תכלם אחותה.
ב. מסרה לאחותה את הסימנים בהסתר גדול, עד כדי כך, שגם אחותה לא תבחין, ולא תדע במשך כל ימי חייה, שרחל מוסרת לה את הסימנים, כך שלא תתצטרך להכיר לה חודה.

תדע, שכאשר ביקשה רחל מלאה דודאים, צמח המסוגל לפקוד עקרות, השיבה לה לאה: "המעט קחתך את אישי, ולקחת גם את דודאי בני" (בראשית ל, טו).
מוכת, שלא לאה ידעה, שרחל מסרה לה את הסימנים, ונתנה לה את יעקב, נהפוך הוא, היא היתה בטוחה כל ימי חייה שרחל מגסה לקחת את יעקב ממנה.

בשכר שתיקה זו עמד ממנה בנימין.

בנימין, שידע במכירתו של אחיו יוסף ושתק, על כן אבנו בחושן היתה "ישפה", ודרשו רז"ל (ב"ר שם): "יש פה ואינו מגיד".

ויש לדקדק בדברי רז"ל, זה שהוא אילם, גמגמן, בישן, זה שאין לו כושר ביטוי ושותק אינה חכמה, ואין בזה רבותא כלל.

בנימין - ^{אוצר החכמה} "יש פה" - ואף על פי כן - "ושותק". אדם עם יכולת לדבר ועכ"פ מצניע את דבריו, בולם פיו ושותק - יש לך מלכות גדולה מזו? !!!

זכה בנימין ועמד ממנו שאול, שנאמר בו: "ואת דבר המלוכה לא הגיד". כשפגש שאול את דודו, גילה לו, ששמואל הנביא בישר לו על האתונות, ולא סיפר לו שהתמנה למלך. ^{אזה"ח 1234567}

זכה, ויצאה ממנו אסתר, עליה נאמר: "אין אסתר מגדת".

על אסתר נאמר בפסוק: "ויהי אומן את אסתר, היא הדסה". המהר"ל מפראג בספרו אור חדש אומר: הגמרא במסכת סוכה (לב ע"ב) דנה, מהו אותו ענף עץ עבות והדס שנוטלים אנו בחג הסוכות. התורה לא משתמשת במילה הדס, אלא כותבת "ענף עץ עבות".

הגמרא מגיעה למסקנה שזהו הדס. ^{אזה"ח 1234567} מהי הגדרתו ההלכתית של ההדס ?

ענף - "שענפיו חופין את עצו". התורה אומרת "ענף עץ עבות".

ענף עץ עבות - "שכולו ענף, שהעץ מחופה בעלין על ידי שהן עשויין בקליעה, ושוכבין על אפיהן" (רש"י).

הדס הוא אותו ענף, שעליו חופין את בדו, והדס מהודר הוא הדס, שעליו צמודים וסגורים מלמטה עד למעלה, לא רואים כלל את הענף, אלא רצף של עלים הדוקים וסגורים סביב לבד - הענף, זהו ההדס המהודר.

אומר המהר"ל מפארג: שמה של אסתר הדסה, מעיד על מהותה, כאותו הדס שיפיו בפנימיותו, עליו חופין את בדו.

בחוץ אינך רואה מה יש בפנים. זו מהותה של אסתר, הדסה, הכל בפנים ומבחוץ לא רואים דבר.

מסופר במגילת אסתר, שכאשר מרדכי שמע את הגזרה, הוא קרע את בגדיו "ויצא בתוך העיר, ויזעק וזעקה גדולה ומרה".

אסתר, ששמעה את הדברים, שלחה את התך למרדכי - "ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר את שקו מעליו ולא קיבל".

מרפסן איגרי!!!

וכי סברה אסתר שמרדכי הולך קרוע בגדים מפני שאין לו מה ללבוש?
הרי מרדכי קרע את בגדיו כי רצה לזעזע עולמות!
במה סברה אסתר, שהיא מטיבה את המצב, בכך שהיא שולחת לו בגדים?

נכתב אחד מגדולי החסידות, אסתר רצתה לרמוז לו - אנחנו משבט בנימין.
כל עבודת בניה של רחל היא עבודת פנים.

מאימתי אנחנו הולכים עם בגדים קרועים ברחובות?
מאימתי זו עבודה של שבט בנימין להרעיש עולמות?
הרי כל עבודת בניה של רחל היא עבודה של צניעות.

אח"ח 1234567

אח"ח 1234567

כאשר התוודע יוסף אל אחיו, מספרת התורה שיוסף העניק להם מתנות.
לכולם נתן חליפות ושמלות, ולבנימין נתן חמש חליפות.

שואלת הגמרא (מגילה טז ע"א): "אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק יכשל בו?"
אח"ח 1234567

יעקב אבינו העדיף את יוסף, ועשה לו כתונת פסים והתגובה - "ויקנאו בו אחיו, וישנאו אותו".

היתכן שיוסף, שעשרים ושנים שנה נעדר מהבית בגלל אותה כתונת פסים, יחזור ויטעה בדבר שטעה בו אביו - הוא יעדיף את בנימין אחיו ויתן לו חמש חליפות, בעוד שלכולם נתן חליפה אחת?

משיבה הגמרא: "רמז רמז לו, שעתיד בן לצאת ממנו, שיצא מלפני המלך בחמשה לבושי מלכות, שנאמר: ומרדכי יצא... בלבוש מלכות 1. תכלת; 2. וחור; 3. ועטרת זהב; 4. ותכריך בוץ; 5. וארגמן" - חמישה בגדים.

ויוסף ובנימין הם בניה של רחל.

התורה מעידה, שיעקב עשה ליוסף כתונת פסים: "ויקנאו בו אחיו".
הקנאה לא היתה בגלל חוסר האפשרות של האחים לקנות לעצמם חליפה.
הרמב"ן אומר במקום "כי כן תלבשנה בנות המלך מעילים".

מלכות באה לידי ביטוי באותה כתונת פסים, לא בגלל שוויו של הבד, אלא משום, שמלכות פירושה כיסוי, משום שמלכות פירושה פנימיות.

יעקב, בעשותו ליוסף כתונת פסים, רוצה להביע בכך, מבניה של רחל אתה! עבודתך היא עבודת פנים, עבודת צניעות.

זה מה שיוסף מביע לבנימין בכך שנותן לו חמש חליפות. זה מה שממשיך הלאה גם אצל מרדכי ואסתר.

מסופר בספר שמואל ב (פרק טז) כשדוד העלה את הארון לעיר דוד ורקד ופיזז לפני הארון: "ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון, ותרא את המלך דוד מפוז ומכרכר לפני ה', ותבו לו בלבה".

כשדוד חזר הביתה, אומרת לו מיכל: "מה נכבד היום, מלך ישראל, אשר נגלה לפני אמהות עבדיו, כהגלות נגלות אחד הריקים".

שלוש פעמים נאמר באותו פרק "מיכל בת שאול". והשאלה, כל עוד בחורה בבית הוריה היא קרויה על שם אביה, מאז שהיא נישאת היא אשת פלוני ולא בת פלוני, מיכל ודוד נשואים כבר שנים, ובכל זאת הכתוב מכנה אותה "מיכל בת שאול", ולא אשת דוד?

אומרים חז"ל (במ"ר ד, כ): "אמרה לו, היום נגלה כבודו של בית אבא, בוא וראה מה ביניך לבין בית אבא, כל בית אבי היו צנועים וקדושים אמרו עליו על בית שאול, שלא נראה מהם לא עקב ולא גודל מימיהם". זה שכתוב "מיכל בת שאול", לא לומר לך מי היא. אלא כשהיא פונה לדוד בתוכחה, היא פונה כבת שאול. מהותו של שאול, צניעות בהכל.

הצניעות הראשונה שמתגלה בשאול היא בדיבור: "ואת דבר המלוכה לא הגיד". לאחר מכן, כשחיפשוהו, לא מצאוהו, בגלל שהוא "נחבא אל הכלים".

מיכל אומרת לדוד: בבית אבא לא ראו לא פיסת יד ולא פיסת רגל ולא עקב מגולים, איך אתה רוקד בצורה כזו כאחד הריקים.

לדוד היתה תשובה, דוד הסביר לה ושיחקתי לפני ה'. זה מצב אחר. אבל הכתוב מדגיש את ייחודו של בית שאול, את אותה צניעות שהיתה בה במיכל, שהיתה בת מלך ורעיתו של מלך.

הכתוב מדגיש, "ותרא את המלך דוד מפוז", מה שהפריע לה זה, איך מלך נוהג כך.

הרי מלכות היא פנימיות, ומלכות לא מגלה אפילו טפח אחד, כי כל עומקה של מלכות היא בפנימיות.
הדרך לקנות דרגות גבוהות אלו של מלכות וצניעות היא דרכו של בצלאל, להכין את עצמו להשגת אור התורה.

אוריית 1234567
אוצר החכמה
אוריית 1234567
אוצר החכמה
אוריית 1234567
אוצר החכמה

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הודפס ישירות מן התכנה
ברכת מאיר <מוסר> - שמות מדין, ברוך בן מאיר עמוד מס: 281 הודפס ע"י אוצר